

YEŞİL SOL
PARTİ

TBMM
YEŞİLLER VE SOL GELECEK PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 1359

Tarih : 03.08.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Êzidî Halkına Yönelik Katliamların Soykırım Olarak Tanınması Hakkında Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygılarımızla arz ederiz.

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Erzurum Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ
Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili
Antalya Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Dışışleri
Esas Komisyon	İçişleri
Tarih: 8-8-2023	Esas No: 2/1510

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
03 Ağustos 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
03 Ağustos 2023
No: 1260823

GENEL GEREKÇE

Bilindiği üzere soykırım, jenosit veya genosit; ırk, canlı türü, siyasal görüş, din, sosyal durum veya başka herhangi bir ayırıcı özellikleri ile diğerlerinden ayırt edilebilen bir topluluk veya toplulukların bireylerinin, çıkar amacıyla, bir plan çerçevesinde ve yok edilmeleri niyetiyle girişilen eylem ve sonuçlar bütünü anlamına gelmektedir.

Soykırımın, 1948’de Birleşmiş Milletler Soykırım Suçunun Engellenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi’nde (SSECS) hukuki tanımı yapılmıştır. Buna göre; Sözleşmenin 2 inci maddesi soykırımı “*Ulusal, etnik, ırksal ve dinsel bir grubun bütünüünün ya da bir bölümünün yok edilmesi niyetiyle girişilen şu hareketlerden herhangi biridir: Topluluğun üyelerinin öldürülmesi, topluluğun üyelerine ciddi bedensel ya da zihinsel hasar verilmesi, topluluğun yaşam koşullarının topluluğun bütünüüne ya da bir kısmına getireceği fiziksel yıkım hesaplanarak kasıtlı olarak bozulması, topluluk içinde yeni doğumları engelleyecek yöntemlerin uygulanması, topluluktaki çocukların zorla bir gruptan alınıp bir diğerine verilmesi.*” şeklinde tanımlamaktadır. Kuşkusuz bu tanımların şekil alması, yaşanan pek çok katliamın dünya tarihine bıraktığı izler sonucudur.

İnsanlık tarihi boyunca çeşitli halklar soykırımı maruz bırakılmış, zorla yerlerinden edilmiş ve asimilasyona uğramıştır. Êzidî halkı da IŞİD tarafından benzeri görülmemiş bir soykırımı uğramıştır. 3 Ağustos 2014 tarihinde, IŞİD’e bağlı çeteler, Şengal’de aralarında kadın, çocuk ve yaşlıların da olduğu 5 binden fazla Êzidî’yi katletmiştir. Bu katliamda binlerce Êzidî rehin alınmış, 200 bine yakın insan zorla yerinden edilmiş, kadınlar kaçırılarak “köleleştirilmeye” çalışılmıştır. Bu barbarca saldırı büyük bir yıkımı beraberinde getirmiştir. Tarihleri boyunca 73 fermana maruz kalan Êzidîler için bu sonuncusu, 74. Ferman olarak anılmaktadır.

IŞİD’in 3 Ağustos 2014’te Êzidîlere yönelik gerçekleştirdiği katliam, Avrupa Parlamentosu tarafından 2016 yılının Şubat ayında alınan kararla “Êzidî Soykırımı” olarak tanınmıştır. Parlamento kararında “Sözde İslam Devleti Hristiyanlara, Êzidîlere, diğer dini etnik ve azınlıklara soykırım uygulamıştır” demiştir.

Ardından Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi de Haziran 2016’da yayınladığı raporda IŞİD’in Êzidîler ve diğer azınlıklara soykırım suçu işlediğine yer vermiş; Birleşmiş Milletler Bağımsız Araştırma Komisyonu, BM Güvenlik Konseyi’ne “katliamı soykırım olarak kabul edin” çağrısında bulunmuştur. Bu katliam ayrıca uluslararası kurumların hazırladıkları raporlarda “insanlığa karşı işlenen suçlar” kategorisine alınmıştır.

İlerleyen dönemlerde İsviçre, Lüksemburg, Belçika, Hollanda, Ermenistan, ABD, Kanada, Avustralya, İrlanda, Portekiz ve Almanya soykırımı tanımıştır. Son olarak Birleşik Krallık, katliamın 9 uncu yıldönümünün arifesinde Şengal’de yaşananları resmen soykırım olarak tanıdığını bildirmiştir.

2014 yılında gerçekleşen saldırılarda kaç Êzidî’nin öldüğü hala tam olarak bilinmemekle beraber; ölenlerin sayısının 5 ile 10 bin arasında olduğu tahmin edilmektedir. IŞİD’ten kaçan onbinlerce kişi Irak Kürt Bölgesi, Suriye ve Türkiye’ye dağılmış; Türkiye’ye gelen 25 bine yakın Êzidî; Şırnak, Siirt, Batman, Mardin ve Diyarbakır’da, belediyelere ait kamplara yerleşmiştir. Demokratik Bölgeler Partisi belediyelerinin desteğiyle kurulan kamplar ise DBP’li belediyelere atanan kayyımlar tarafından kapatılmış, bu son katliamın acı sonuçları Êzidîlere bir kez daha yaşattırılmıştır.

Saldırıların gerçekleştiği bölge IŞİD'ten temizlendikten sonra Êzidîlerin bir bölümü geri dönmüş ise de büyük çoğunluk başka ülkelere gitmiştir. 2015 yılında Almanya'ya iltica için 15 bin civarında Êzidî'nin başvurduğu, 2016'da 37 bin, 2017 yılında da 11 bin Êzidî'nin Almanya'ya gittiği bilgisi kayıtlara geçmiştir.

IŞİD'in elinde rehin tuttuğu 7 bin kişiden bazıları, IŞİD'e para ödenerek kurtarılmıştır. Fakat, IŞİD'in kaçırdığı 3 bin 102 kişinin akıbeti bilinmemektedir. Kamuoyuna yansıyan bazı haberler, kadın ve kız çocuklarının IŞİD'e ait evlerde yıllarca işkence ve "köleliğe" maruz kaldıklarını göstermektedir. IŞİD'in elinden kurtulan kadınların anlattıkları olaylar büyük bir soykırım yaşandığının ispatı niteliğindedir.

Yaşanan büyük yıkımın ismi ile çağırılması, yıkımın sonuçlarının telafi edilmesi ve dünyada benzeri travmaların yeniden yaşanmasının engellenmesi ancak bunun kabulü ile mümkündür. İşbu kanun teklifi ile toplumsal barışın inşası ve yaşanan büyük acıların dindirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Tarih boyunca soykırıma uğramış olan Êzidîlerin maruz kaldığı soykırımın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tanınması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Êzidî halkına yönelik 74. Katliam olan 3 Ağustos gününün Êzidî Soykırım Günü olarak tanınması geçmişin yaralarının sarılması ve toplumsal barışın temini adına elzemdir.

MADDE 3- Türkiye'de yaşayan ve göç etmek zorunda kalan Êzidî halkına karşı sorumluluklar tanımlanmıştır.

MADDE 4- Êzidî halkına yönelik gerçekleştirilen soykırımlara dair hakikatlerin ortaya çıkarılması konusundaki sorumlulukların belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 5- Yürürlük Maddesidir.

MADDE 6- Yürütme Maddesidir.

ÊZİDÎ HALKINA YÖNELİK KATLİAMLARIN SOYKIRIM OLARAK TANINMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Türkiye Büyük Millet Meclisi; IŞİD tarafından, 3 Ağustos 2014 tarihinde Şengal ve Şêxan bölgesinde 800 bin ila 900 bin arası Êzidî'nin yaşadığı coğrafyada on binlerce Êzidî'nin katledildiği, yüzbinlerce Êzidî'nin göçe zorlandığı, sayıları binlerle ifade edilen Êzidî kadın ve çocuğun alıkonulduğu ve asimilasyona maruz bırakıldıkları sistematik şiddetin, Êzidî halkının kimliğinin ve inancının yok edilmesine yönelik bir soykırım olduğunu tanır.

MADDE 2- Türkiye, Êzidî halkının maruz kaldığı, katliam, etnik temizlik, tehcirin başlangıcı olan 3 Ağustos gününü Êzidî Soykırım Günü olarak ilan eder ve yaşamını yitirenlerin anısına farkındalık çalışmaları yürütür.

MADDE 3- Türkiye; katliama maruz kalan, göçe zorlanan Êzidîlerin ayrımcılığa uğramamaları, nefret söylemi üretilmesinin önüne geçilmesi ve yaşam haklarının korunması için özel tedbirler alır.

Êzidî halkının kimliklerini, dillerini, kültürlerini yaşatabilmek için talep ettikleri demokratik hak ve özgürlükleri sağlar ve korunması için gerekli tedbirleri alır.

Türkiye sınırları dışına göç etmek zorunda kalanlardan, ülkeye dönmek isteyenlerin güven içerisinde geri dönüşlerinin sağlanması için gerekli tedbirleri alır, kazanılmış hakları ile mülkiyet haklarının korunmasını sağlar.

MADDE 4- Türkiye, Êzidî Soykırımının tüm yönleriyle ortaya çıkarılması ve yaşanan saldırılardan etkilenmiş Êzidîlerin yeniden yaşam kurabilmeleri için gerekli ihtiyaçlarının tespiti ve zararlarının tazmini konusunda çalışmalar yürütür.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.